

บทที่ 4

วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายและมาตรการการกำหนดค่าสินไหมทดแทน จากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ของต่างประเทศกับประเทศไทย และวิเคราะห์หลักเกณฑ์กับปัญหาในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน จากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ในประเทศไทย

กฎหมายและมาตรการของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์เป็นหนึ่งในขั้นตอนสำคัญในการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำความผิดค้ำมนุษย์ แต่กฎหมายและมาตรการของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนยังคงไม่เป็นระบบ ขาดความชัดเจนและเหมาะสม เนื่องจากมีกฎหมาย กฎระเบียบ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ได้แก่ พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อีกทั้งมาตรการในการบังคับคดีในเรื่องค่าสินไหมทดแทนในทางปฏิบัติยังมีปัญหาหลายประการ ทำให้ผู้เสียหายไม่สามารถบังคับคดีค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวได้จริง ส่งผลให้การใช้บังคับกฎหมายที่ควรจะเป็นผลดีต่อผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ยังไม่บรรลุผล จึงต้องศึกษาถึงปัญหาการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์ที่เกิดขึ้นและหาวิธีการที่จะทำให้การกำหนดค่าสินไหมทดแทนและการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยการเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายและมาตรการในกฎหมายของต่างประเทศ และประเทศไทยเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ของประเทศไทยให้เป็นระบบ ชัดเจนเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งหัวข้อวิเคราะห์ได้ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายและมาตรการการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำ ความผิดฐานค้ำมนุษย์ของต่างประเทศกับประเทศไทย

หลักการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ มีการกำหนดไว้ในกฎหมายทั้งในระดับของกฎหมายระหว่างประเทศ (International Law) และกฎหมายภายในประเทศ (National Law) ซึ่งมีสอดคล้องและความแตกต่างกันอยู่หลายประการ และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทย จะช่วยทำให้ทราบว่าประเทศไทยมีวิวัฒนาการของกฎหมายค้ำมนุษย์และหลักการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์ไปในทิศทางใด สอดคล้อง

กับกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายของประเทศใด เพื่อเป็นข้อวิเคราะห์เปรียบเทียบและเป็นแนวทางของหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อคุ้มครองผู้เสียหายในค้ำมนุษย์ที่ชัดเจน

4.1.1 กฎเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์ของกฎหมายระหว่างประเทศกับประเทศไทย

กฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ได้รับการยอมรับในระดับระหว่างประเทศ โดยกำหนดเป็นความผิดสากลและเป็นหนึ่งในอาชญากรรมข้ามชาติตามอนุสัญญาของสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime - UNTOC) และตาม พิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress, and Punish Trafficking in Persons, especially Women and Children) หรือ พิธีสารค้ำมนุษย์ฯ (TIP Protocol) โดยพิธีสารค้ำมนุษย์ฯ มีการกำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ เช่น การจัดให้มีการฟื้นฟูร่างกายและจิตใจผู้เสียหาย การกำหนดความร่วมมือในการส่งกลับเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ไปยังประเทศต้นทาง และการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ อีกทั้งกำหนดให้รัฐภาคีแต่ละประเทศพึงตรากฎหมายภายในประเทศของตนให้มีความสอดคล้องกัน โดยมีมาตรการที่ให้สิทธิผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อชดเชยความเสียหายที่ตนได้รับตามพิธีสารค้ำมนุษย์ฯ หมวดที่ 2 ว่าด้วยความคุ้มครองของผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ ข้อ 6 (6) ทั้งนี้ พิธีสารค้ำมนุษย์ฯ (TIP Protocol) ถือเป็นต้นกำเนิดของพันธกรณีระหว่างประเทศของรัฐภาคีทุกประเทศที่เข้าเป็นสมาชิกจะต้องจัดให้มีกฎหมายภายในเรื่องมาตรการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์

ประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐภาคีพิธีสารค้ำมนุษย์ฯ จึงได้มีการกำหนดกฎหมายภายในประเทศให้มีความสอดคล้องกันและเป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศดังกล่าว โดยการกำหนดในส่วนของสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ.2551 มาตรา 34 และมาตรา 35 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2559 มาตรา 14 โดยประเทศไทยกำหนดให้ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ได้ทั้งค่าสินไหมทดแทนและค่าเสียหายเชิงลงโทษด้วย

เมื่อพิจารณากฎหมายระหว่างประเทศของสหภาพยุโรป (European Union - EU) ได้ออกข้อกำหนดที่ 2011/36/อียู ว่าด้วยการป้องกันและต่อสู้กับการค้ำมนุษย์และการคุ้มครองผู้เสียหาย หรือข้อกำหนดค้ำมนุษย์ฯ (Anti-Trafficking Directive) เป็นกฎหมายระดับภูมิภาค สะท้อนให้เห็นว่าสหภาพยุโรปให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์เช่นกัน โดยข้อกำหนดค้ำมนุษย์ฯ

ได้กำหนดในส่วนคำสัณใหม่ทดแทนในคดีค้ามนุษย์ไว้ตามอรั้มภบท ย่อหน้า 13 สันับสนุนให้มีการยึดและริบทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาเพื่อให้การคุ้มครองและให้การช่วยเหลือกับผู้เสียหาย รวมถึงให้เป็นคำสัณใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหายด้วย และตามอรั้มภบท ย่อหน้า 19 กล่าวถึงหลักการให้คำสัณใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ โดยมีรากฐานมาจากคำตัดสินตามกรอบของคณะมนตรียุโรปที่ 2001/220/เจเอชเอ ว่าด้วยสิทธิผู้เสียหายในคดีอาญา ให้ผู้เสียหายสามารถเข้าถึงการให้คำปรึกษาทางกฎหมายและทนายความเพื่อวัตถุประสงค์ในการเรียกร้องคำสัณใหม่ทดแทนจากรัฐ นอกจากนี้ข้อกำหนดค้ามนุษย์ฯ ยังมีการบัญญัติเกี่ยวกับคำสัณใหม่ทดแทนของผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ไว้ เช่น ข้อ 12 ว่าด้วยการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิเข้าถึงการให้คำปรึกษาทางกฎหมายและทนายความเพื่อวัตถุประสงค์ในการเรียกร้องคำสัณใหม่ทดแทนจากรัฐ และตามข้อ 17 ว่าด้วยคำสัณใหม่ทดแทนต่อผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์สามารถเข้าถึงมาตรการเรื่องคำสัณใหม่ทดแทนในคดีอาญาได้

ประเทศไทยแม้ไม่ได้เป็นสมาชิกสหภาพยุโรป แต่ก็มีมาตรการที่เกี่ยวกับเรื่องคำสัณใหม่ทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศของสหภาพยุโรปหรือข้อกำหนดค้ามนุษย์ฯ นอกจากนี้จะกำหนดมาตรการว่าด้วยคำสัณใหม่ทดแทนต่อผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ให้สามารถเข้าถึงมาตรการเรื่องคำสัณใหม่ทดแทนตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ปัจจุบันยังได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2565 มาตรา 49/1 ที่สนับสนุนให้มีการยึดและริบทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาของผู้กระทำความผิด นำมาชดใช้คำสัณใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์สอดคล้องกับข้อกำหนดค้ามนุษย์ฯ ดังกล่าวด้วย

การที่กฎหมายระหว่างประเทศดังที่กล่าวมา มีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับเรื่องคำสัณใหม่ทดแทนในคดีค้ามนุษย์ไว้ โดยให้สิทธิผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในการมีทนายความให้คำปรึกษาเพื่อเรียกร้องคำสัณใหม่ทดแทน และกำหนดให้มีมาตรการเกี่ยวกับคำสัณใหม่ทดแทนให้กับผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญาดังนั้น ทำให้เห็นว่าประเทศไทยได้นำแนวทางดังกล่าวมากำหนดไว้ในการดำเนินคดีความผิดคดีค้ามนุษย์และกำหนดเรื่องการเรียกร้องคำสัณใหม่ทดแทนไว้ในการดำเนินคดีอาญา ซึ่งเป็นการให้สิทธิผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศในระดับสากล ก่อให้เกิดความเป็นธรรมและเกิดประสิทธิภาพในการเยียวยาผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ของประเทศไทย

4.1.2 กฎเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์ของกฎหมายต่างประเทศกับประเทศไทย

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์และมาตรการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์ในระดับกฎหมายต่างประเทศแบ่งเป็น

1) ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law คือ กฎหมายของสหรัฐอเมริกา และกฎหมายของสหราชอาณาจักร

กฎหมายของสหรัฐอเมริกา ระดับรัฐบาลกลาง คือ ประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา ฉบับปี ค.ศ. 2006 ส่วนที่ 1 คดีอาญา ตอนที่ 77 มาตรา 1593 กำหนดให้ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์มีสิทธิได้รับการชำระค่าทรัพย์สินที่ปล้นชิงในทางอาญา (Mandatory Criminal Restitution) อันเป็นกฎหมายที่กำหนดให้จำเลยชำระค่าทรัพย์สินกับผู้เสียหายเพื่อชดเชยกับความเสียหายของผู้เสียหายอย่างเต็มจำนวนตามที่ศาลกำหนด รวมถึงความเสียหายต่อรายได้หรือมูลค่าของบริการหรือแรงงานของผู้เสียหายที่ต้องเสียไปให้กับจำเลย ตามค่าจ้างขั้นต่ำและค่าล่วงเวลาที่ได้รับประกันไว้ในพระราชบัญญัติมาตรฐานแรงงานที่เป็นธรรม ซึ่งหลักการดังกล่าวของกฎหมายของสหรัฐอเมริกา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ของประเทศไทยที่ให้ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยการบังคับใช้แรงงานหรือบริการสามารถเรียกเก็บค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อรายได้หรือมูลค่าของบริการหรือแรงงานของผู้เสียหายที่ต้องเสียไปในส่วนนี้ได้เช่นกัน และการกำหนดให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อชดเชยกับความเสียหายในคดีอาญาที่เป็นกรกระทำละเมิดด้วยนั้น ทำให้ผู้เสียหายสามารถได้รับการเยียวยาพื้นที่หลังจากศาลมีคำพิพากษาส่วนอาญา และหลักการดังกล่าวคล้ายกับประเทศไทยเรียกว่าเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา มิใช่เป็นเพียงคดีแรงงาน¹

สหรัฐอเมริกายังมีบทบัญญัติกฎหมายที่เป็นกลไกสำคัญให้ผู้เสียหายเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดค้ำมนุษย์ ตามพระราชบัญญัติการให้อำนาจในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ ค.ศ. 2008 (Trafficking Victims Protection Reauthorization Act – TVPRA 2008) บัญญัติให้สามารถดำเนินคดีกับ “ผู้ใดที่ได้รับประโยชน์ โดยการรู้เห็นยินยอม ไม่ว่าจะทางการเงินหรือโดยได้รับสิ่งใดที่มีมูลค่าจากการร่วมกระทำธุรกิจกับบุคคลที่ตนรู้หรือควรรู้ว่าได้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายที่ห้ามเอาคนลงเป็นทาส บังคับใช้แรงงาน และค้ำมนุษย์” ดังนี้ ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์จึงสามารถเรียกร้องค่าสินไหม

¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 825/2548 โจทก์ฟ้องจำเลยเลิกจ้างไม่เป็นธรรม ขอให้รับโจทก์กลับเข้าทำงานหรือให้จ่ายค่าชดเชย เป็นคดีที่โจทก์ฟ้องโดยอาศัยสิทธิตามสัญญาจ้างแรงงานและกฎหมายคุ้มครองแรงงานซึ่งเป็นสิทธิในทางแพ่งโดยเฉพาะ ไม่ได้อาศัยมูลความผิดทางอาญา ไม่เป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา

ทดแทนได้จากผู้กระทำการค้ามนุษย์โดยตรง และบุคคลอื่นที่สมคบ ผู้สนับสนุน หรือเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยมิชอบ โดยรู้เห็นการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ของประเทศไทย ที่ผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ทั้งจากผู้กระทำการค้ามนุษย์และบุคคลอื่นที่สมคบ ผู้สนับสนุน หรือเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยมิชอบ รู้เห็นยินยอมการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ซึ่งศาลฎีกาไทยเคยตัดสินให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดต้องร่วมกันรับผิดชอบในค่าสินไหมทดแทน²

นอกจากนั้นพระราชบัญญัติการให้อำนาจในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ดังกล่าว ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ยังสามารถเรียกร้องได้ทั้งค่าสินไหมทดแทนและค่าเสียหายเชิงลงโทษเพิ่มเติมได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับประเทศไทยที่กำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 มาตรา 35 และค่าเสียหายเชิงลงโทษตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาการค้ามนุษย์ พ.ศ.2559 มาตรา 14 ได้อีกด้วย

ดังนั้น การช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ในประเทศไทย จึงมีความสอดคล้องกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ และเป็นประเทศที่ทำการจัดอันดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ หรือ Trafficking In Person (TIP) Report ซึ่งตาม TIP Report 2023 สหรัฐอเมริกาคงสถานะประเทศไทยอยู่ใน Tier 2 เนื่องจากรัฐบาลไทยมีความพยายามอย่างมากในการดำเนินการจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์

ส่วนสหราชอาณาจักรนั้น มีกฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์คือ พระราชบัญญัติการค้าทาสยุคใหม่ ค.ศ. 2018 (The 2018 UK Modern Slavery Act) ได้กำหนดมาตรการในการดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และผู้แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากผู้อื่น ตลอดจนการคุ้มครองและช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายรวมไว้ในพระราชบัญญัติฉบับเดียว ในส่วนของค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดว่า หากมีคำพิพากษาลงโทษในความผิดฐานเอาคนลงเป็นทาส (Slavery) ทำให้บุคคลตกอยู่ในภาวะจำยอม (Servitude) แรงงานบังคับ (Forced Labor) หรือแรงงานจำเป็น (Compulsory Labor) หรือคำสั่งริบทรัพย์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานดังกล่าว ศาลอาจมีคำสั่งเยียวยา (A Slavery and Trafficking Reparation Order) บุคคลที่ตกเป็นทาสหรือถูกค้ามนุษย์ได้ ซึ่งจำนวนค่าสินไหม

² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4602/2564 พฤติการณ์การกระทำความผิดของจำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 4 เป็นขบวนการโดยผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งสิ้น ถูกบังคับ กักขัง ทำร้ายร่างกาย และส่งตัวเป็นทอด ๆ เป็นระยะเวลาหลายวัน ศาลฎีกาเห็นควรให้จำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 4 ร่วมกันชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายทั้งสิ้น

ทดแทนตามคำสั่งดังกล่าวให้เป็นไปตามที่ศาลเห็นสมควรตามวิธีการกระทำความผิดและพยานหลักฐานที่ผู้เสียหายหรือพนักงานอัยการแสดงต่อศาล และหากมีคำสั่งมากกว่าหนึ่งคำสั่งในการพิจารณา จำนวนค่าสินไหมทดแทนทั้งหมดต้องไม่เกินจำนวนที่บุคคลต้องจ่ายตามคำสั่งให้ริบทรัพย์ และไม่ว่าฝ่ายโจทก์จะมีคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเยียวยาหรือไม่ ศาลต้องพิจารณาพิพากษาในส่วน of คำสั่งเยียวยาความเสียหายดังกล่าว และหากศาลพิจารณาพิพากษาโดยไม่มีคำสั่งเยียวยา ก็ต้องแสดงเหตุผลของการไม่มีคำสั่งเยียวยาในคดีดังกล่าวด้วย

พระราชบัญญัติการค้าทาสยุคใหม่ ค.ศ. 2018 ของสหราชอาณาจักรยังกำหนดมาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายโดยการกำหนดให้ผู้เสียหายสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ในการดำเนินคดีอาญาความผิดข้ามพรมแดนเช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกาและประเทศไทยด้วย ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีข้ามพรมแดนให้เป็นไปตามที่ศาลเห็นสมควร ตามวิธีการกระทำความผิดและพยานหลักฐานที่ผู้เสียหายหรือพนักงานอัยการแสดงต่อศาล เป็นที่น่าสนใจว่าศาลจะกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามวิธีการกระทำความผิดฐานข้ามพรมแดนด้วย ซึ่งในการกระทำความผิดฐานข้ามพรมแดนนั้น มีหลายรูปแบบเช่น ความผิดฐานเอาคนลงเป็นทาส (Slavery) ทำให้บุคคลตกอยู่ในภาวะจำยอม (Servitude) แรงงานบังคับ (Forced Labor) หรือแรงงานจำเป็น (Compulsory Labor) คล้ายกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 มาตรา 6 มีรูปแบบกระทำความผิด 8 ประเภท³ ต่างกัน ดังนี้ การกำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนจึงสามารถนำมาแยกความแตกต่างตามรูปแบบกระทำความผิดได้

2) ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Civil Law คือ กฎหมายสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น

กฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบมีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ว่าด้วยความผิดต่อเสรีภาพ ส่วนบุคคล มาตรา 232 มาตรา 232 เอ มาตรา 232 บี มาตรา 233 มาตรา 233 เอ และมาตรา 233 บี บัญญัติถึงฐานความผิดข้ามพรมแดนฐานบังคับให้ค้าประเวณี ฐานบังคับใช้แรงงาน ฐานแสวงหาประโยชน์จากแรงงาน โดยมิชอบ ฐานแสวงหาประโยชน์ที่เกี่ยวเนื่องกับการลิดรอนเสรีภาพ และคำสั่งคุ้มครองพยานในความผิดฐานดังกล่าวตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยที่มีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์กำหนดความผิดฐานข้ามพรมแดนแยกจากประมวลกฎหมายอาญา

³ ความผิดข้ามพรมแดนโดยการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาข่มขืน การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล

อีกทั้งประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีซึ่งบัญญัติถึงฐานความผิดค้ำมนุษย์ก็มีได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ไว้ด้วย การที่พนักงานอัยการจะเรียกเรื่องค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายได้จึงต้องไปใช้สิทธิเรียกร้องในฐานะเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญาตามมาตรา 403 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งมีความแตกต่างกับประเทศไทยที่มีมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 กำหนดให้ค่าสินไหมทดแทนกับผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์แยกออกจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทำให้กฎหมายของประเทศไทยสามารถเรียกเรื่องค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า

อย่างไรก็ตาม สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีกำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายคดีอาญา (Crime Victims' Compensation Act) ได้ด้วย โดยให้สิทธิกับผู้ที่ได้รับบาดเจ็บหรือความเสียหายเนื่องมาจากการถูกทำร้ายร่างกายและความเสียหายอาจเป็นความเสียหายต่อสุขภาพอนามัย ทางร่างกายและจิตใจเป็นการชั่วคราวหรือถาวร และความเสียหายทางเศรษฐกิจก็ได้ เป็นค่าสินไหมทดแทนจากภาครัฐ ซึ่งรวมถึงค่ารักษาพยาบาล ค่าผู้ดูแลและการรักษาที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามจะไม่ขยายไปรวมถึงค่าสินไหมทดแทนจากการสูญเสียในทางทรัพย์สินอื่นบางประเภท เช่น การไม่จ่ายค่าจ้างจากการค้าประเวณี

นอกจากนี้พระราชบัญญัติค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายคดีอาญาดังกล่าวมีการกำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายที่ได้รับบาดเจ็บแก่ร่างกายหรือจิตใจ อันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมรุนแรง ทั้งนี้จะได้รับสิทธิเมื่อยื่นคำขอเพื่อชดเชยความเสียหายด้านอนามัยร่างกายและทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยผู้บาดเจ็บนอกจากมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนจากค่ารักษาพยาบาลดังกล่าว และผู้บาดเจ็บยังมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนเป็นเงินจำนวน 800 ถึง 28,500 ยูโร ตามระดับความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย ทั้งนี้จำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้บาดเจ็บมีสิทธิได้รับตามระดับดังกล่าว สามารถนำมาปรับใช้กับการพิจารณากำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ในประเทศไทย เพื่อเป็นฐานในการกำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ชัดเจนเป็นระบบได้

นอกจากนั้นผู้เสียหายที่ถูกกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนียังมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่ง ตามกฎหมายลักษณะละเมิดตามมาตรา 823 ประมวลกฎหมายแพ่งของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้ โดยผู้เสียหายอาจใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายต่อศาลระดับท้องถิ่นขึ้นอยู่กับฐานความผิดที่ฟ้องและโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

อนึ่ง สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีแม้จะมีกลไกทางกฎหมายที่บัญญัติถึงสิทธิการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ครอบคลุมทั้งจากรัฐและผู้กระทำความผิด แต่ผู้เสียหายที่มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจะไม่รวมถึงผู้เสียหายคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยที่คุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ โดยไม่คำนึงว่าผู้เสียหายจะเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายหรือไม่ก็ตาม

ส่วนกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นนั้น ไม่มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์โดยตรง แต่มีพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยข้อกำหนดและการลงโทษการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีเด็กและสื่อลามก อนาจารเด็กและการคุ้มครองเด็ก กฎหมายว่าด้วยความมั่นคงในการจ้างงานซึ่งผู้เสียหายมีสิทธิที่จะยื่นฟ้องเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเป็นคดีแพ่งจากผู้กระทำความผิดค้ำมนุษย์ได้ แต่ในทางปฏิบัติเจ้าของธุรกิจที่จ้างแรงงานด้วยการค้ำมนุษย์ผิดกฎหมายมักจะยื่นคำขอล้มละลายหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลการประกอบธุรกิจเพื่อกันมิให้ตนเองต้องรับผิดชอบในทางแพ่งและทางอาญา ดังนั้นในทางปฏิบัติการได้รับค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์จึงแทบไม่เคยเกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลญี่ปุ่นได้กล่าวถึงการคุ้มครองผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ว่า การค้ำมนุษย์ซึ่งถือเป็นอาชญากรรมร้ายแรงในประเทศญี่ปุ่นและพนักงานอัยการจะมีการดำเนินคดีอย่างเข้มงวด และภาครัฐจะมีการประสานงานกับองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในการส่งตัวผู้เสียหายกลับประเทศ (Repatriation Support) และดูแลผู้เสียหายให้กลับคืนสู่สังคมโดยการฝึกอาชีพ แต่ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์จะเรียกร้องให้ศาลมีคำสั่งให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนภายหลังศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยแล้วเช่นเดียวกับคดีอาชญาฐานความผิดอื่นทั่วไป ทั้งนี้ตามภาพที่ 4 แสดงระบบคำสั่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในประเทศญี่ปุ่น

ดังนั้น กฎหมายของประเทศไทยในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์จึงคุ้มครองผู้เสียหายได้ชัดเจนและครอบคลุมมากกว่าประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Civil Law คือ กฎหมายสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น อีกทั้งกฎหมายของประเทศไทยสอดคล้องกับหลักการสากลในกฎหมายระหว่างประเทศ และประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law คือ กฎหมายของสหรัฐอเมริกาและกฎหมายของสหราชอาณาจักรที่กำหนดให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อชดเชยกับความเสียหายในคดีค้ำมนุษย์ที่เป็นการกระทำละเมิดด้วยนั้น ทำให้ผู้เสียหายสามารถได้รับการเยียวยาทันทีหลังจากศาลมีคำพิพากษาส่วนอาญา และสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนและค่าเสียหายเชิงลงโทษเพิ่มเติมได้อีกด้วย

4.2 วิเคราะห์หลักเกณฑ์กับปัญหาการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐาน ค้ำมนุษย์ในประเทศไทย

จากการที่องค์กรในกระบวนการยุติธรรมจะต้องร่วมมือกันอำนวยความสะดวกยุติธรรมและคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ หนึ่งในมาตรการเยียวยาที่สำคัญคือ สิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐาน ค้ำมนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 33 มาตรา 34 และมาตรา 35 ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะกำหนดค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งเจ้าหน้าที่แต่ละองค์กรจะดำเนินการไปเพียงลำพังไม่ได้ เนื่องจากเป็นกระบวนการเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ รวมถึงผู้พิพากษาที่พิพากษาหรือมีคำสั่ง อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังไม่มีแนวทางการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์ที่แน่นอนและชัดเจน ส่งผลให้การกำหนดค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่ในชั้นแรก คือการจัดประชุมสหวิชาชีพกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ก่อนฟ้องในแต่ละคดีมีค่าสินไหมทดแทนแตกต่างกันมาก และไม่ไปในแนวทางเดียวกัน ทำให้การใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 35 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณา คดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2559 มาตรา 14 ไม่มีประสิทธิภาพ จึงควรนำหลักเกณฑ์ขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันมาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงวิธีการและหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ ดังนี้

4.2.1 วิเคราะห์หลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐาน ค้ำมนุษย์ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

จากที่ได้พิจารณาหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถพิจารณาความเหมือนและความแตกต่าง เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์ได้ดังนี้

1) หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความสอดคล้องและแตกต่างกัน ดังนี้

- (1) การแบ่งประเภทความเสียหายเป็น 2 ประเภท ได้แก่
 - (1.1) ความเสียหายที่เป็นตัวเงิน
 - (1.2) ความเสียหายอื่นอันมิใช่ตัวเงิน
- (2) การยกตัวอย่างความเสียหายที่เป็นตัวเงินและความเสียหายอื่นมิใช่ตัวเงิน
 - (2.1) กรณีความเสียหายที่เป็นตัวเงิน

สำนักงานศาลยุติธรรม คือ ความเสียหายต่อทรัพย์สิน ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่านายหน้า ค่ารักษาพยาบาล และค่าสูญเสียรายได้

สำนักงานอัยการสูงสุด คือ ค่าจ้างที่ผู้เสียหายพึงได้รับในระหว่างตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ (รวมถึงส่วนต่างที่ผู้เสียหายพึงได้รับจากการได้รับค่าจ้างที่ไม่เป็นธรรม) ค่ารักษาพยาบาล เงินหรือทรัพย์สินที่จำเลยได้รับหรือเอาไปจากผู้เสียหายระหว่างตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ ค่าที่พักและค่าเดินทางกลับภูมิลำเนาของผู้เสียหาย ค่าทนายความและค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี และค่าเสียหายที่ผู้เสียหายพึงได้รับจากการที่จำเลยผิดสัญญา (ผู้เสียหายและจำเลยมีสัญญาจ้างหรือสัญญาจัดหางานระหว่างกัน)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คือ ความเสียหายต่อทรัพย์สิน ความเสียหายต่อร่างกาย และความเสียหายอื่น ๆ

(2.2) กรณีความเสียหายอื่นอันมิใช่ตัวเงิน

สำนักงานศาลยุติธรรม ได้กำหนดความเสียหายอย่างอื่นที่มีใช่ตัวเงินดังนี้ ความเสียหายทางด้านจิตใจ ความเสียหายจากการเสื่อมเสียชื่อเสียง ผลกระทบที่เกิดต่อการดำรงชีวิต และการถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

สำนักงานอัยการสูงสุด ได้กำหนดความเสียหายอย่างอื่นที่มีใช่ตัวเงิน ดังนี้ ความเจ็บป่วยทางร่างกายและจิตใจอันเนื่องมาจากการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ ค่าเสียโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต ความเสียหายอื่นที่ผู้เสียหายได้รับอันเป็นผลจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ของจำเลย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้กำหนดถึงความเสียหายอย่างอื่นที่มีใช่ตัวเงิน ดังนี้ ความเสียหายจากการถูกละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสียหายอันเนื่องมาจากความเจ็บป่วยทุกข์ทรมานทางด้านร่างกาย อนามัย จิตใจ ความเสียหายอันเนื่องมาจากการเสื่อมเสียชื่อเสียง ความเสียหายอันเนื่องมาจากการเสื่อมเสียสมรรถภาพร่างกายหรือจิตใจ ความเสียหายอันเนื่องมาจากการสูญเสียความสุขในการดำรงชีวิต และความเสียหายเสรีภาพ

จากหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกันคือ แบ่งเป็นความเสียหายที่เป็นตัวเงินและความเสียหายอื่นอันมิใช่ตัวเงิน เพียงแต่มีการยกตัวอย่างของค่าสินไหมทดแทนแตกต่างกันเท่านั้น ซึ่งหากนำตัวอย่างค่าสินไหมทดแทนประเภทต่าง ๆ มารวมกัน จะสามารถทำให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นข้อมูลในทางปฏิบัติหรือการประชุมพิจารณากำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ในแต่ละคดี

อนึ่ง หลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเพียงแนวทางและตัวอย่างในการพิจารณากำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีล้มละลาย หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวจึงไม่มีส่วนขัดแย้งหรือแตกต่างกันในสาระสำคัญ

2) หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานล้มละลายต้องสอดคล้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.1) ตามลักษณะของความเสียหายที่เกิดขึ้น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 5 ว่าด้วยละเมิด หมวด 2 ค่าสินไหมทดแทน แบ่งค่าสินไหมทดแทนออกเป็น 2 ประเภท คือ ค่าเสียหายที่เป็นตัวเงิน (Pecuniary Damages) หรือความเสียหายต่อสิทธิในกองทรัพย์สิน เป็นความเสียหายในทางวัตถุหรือความเสียหายอาจตีราคาเป็นเงินได้ เช่น การสูญเงินทองหรือทรัพย์สินที่สามารถกำหนดมูลค่าเป็นตัวเงินได้ กับค่าเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน (Non-Pecuniary Damages) หรือความเสียหายต่อสิทธิในกองทรัพย์สิน เป็นความเสียหายในทางจิตใจ (Damage Moral) ทั้งนี้เป็นความเสียหายซึ่งไม่อาจตีราคาเป็นเงินได้ เช่น ความทุกข์ด้านจิตใจ ความเจ็บปวดทรมาน ความกลัว และการเสื่อมสมรรถภาพร่างกาย

นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังได้แบ่งประเภทของค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด ตามลักษณะของความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย ซึ่งสามารถแบ่งตามที่กฎหมายกำหนดได้ดังนี้

- (1) ความเสียหายต่อชีวิต (มาตรา 443 และมาตรา 445)
- (2) ความเสียหายต่อร่างกายและอนามัย (มาตรา 444 ถึงมาตรา 446)
- (3) ความเสียหายต่อชื่อเสียงเกียรติคุณ (มาตรา 447)
- (4) ความเสียหายต่อทรัพย์สิน (มาตรา 438 วรรคสอง)
- (5) ความเสียหายต่อเสรีภาพ (มาตรา 445 และมาตรา 446)
- (6) ความเสียหายต่อสิทธิอื่น ๆ (มาตรา 438)

ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด				
เสียหายต่อทรัพย์สิน	เสียหายต่อชีวิต	เสียหายต่อร่างกายอนามัย	เสียหายต่อเสรีภาพ	เสียหายต่อชื่อเสียง
1. คินทรัพย์	1. ค่าปลงศพ	1. ค่าใช้จ่ายอันต้องเสียไป	1. ค่าชดใช้ขาดการงาน	1. ค่าเสียหาย
2. ไร้ราคาแทนการคินทรัพย์	2. ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวเนื่องกับการปลงศพ	2. ค่าขาดประโยชน์ที่นำมาหาได้ระหว่างเจ็บป่วย	2. ค่าความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน	2. ให้จัดการให้ชื่อเสียงกลับคืนดังเดิม
	3. ค่ารักษาพยาบาลก่อนตาย	3. ค่าเสียความสามารถประกอบการงาน		3. ทั้งข้อ 1 และ 2
	4. ค่าขาดประโยชน์ที่นำมาหาได้ก่อนตาย	4. ค่าชดใช้ขาดการงาน		
	5. ค่าขาดไร้อุปการะ	5. ค่าความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน		
	6. ค่าชดใช้ขาดการงาน			

ภาพที่ 5 การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามลักษณะของความเสียหาย

การกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามลักษณะของความเสียหายแต่ละประเภทสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนได้แตกต่างกัน เช่น ความเสียหายต่อทรัพย์สินและต่อชีวิต ผู้เสียหายสามารถเรียกร้องได้เฉพาะค่าเสียหายที่เป็นตัวเงินเท่านั้น (Pecuniary Damages) โดยจะไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงินได้ แต่กรณีความเสียหายต่อร่างกายและอนามัย ผู้เสียหายสามารถเรียกร้องได้ทั้งค่าเสียหายที่เป็นตัวเงินและค่าเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน⁴

ดังนั้น หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์จึงต้องแยกตามลักษณะของความเสียหายที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใช้บังคับด้วยตามภาพที่ 3 หากกำหนดค่าสินไหมทดแทนอย่างอื่นนอกจากค่าสินไหมทดแทนในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้เสียหายจะไม่มีสิทธิได้ เช่น ค่าแห่งการมีชีวิตอยู่ (Value of Life)⁵

ทั้งนี้ เมื่อแบ่งแยกค่าสินไหมทดแทนตามลักษณะของความเสียหายที่เกิดขึ้นตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สามารถกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์ได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ดังนี้

(1) ความเสียหายต่อชีวิต (มาตรา 443, 445)

กรณีทำให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย ค่าสินไหมทดแทนได้แก่

⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 กรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัย ในกรณีทำให้เขาเสียเสรีภาพ ผู้ต้องเสียหายจะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความที่เสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินด้วยอีกก็ได้

⁵ คำพิพากษาฎีกาที่ 292/2502 ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการขาดไร้อุปการะได้มีบทบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443 วรรค 3 ซึ่งศาลแพ่งกำหนดให้เดือนละ 400 บาท จำนวน 10 ปี ซอบแล้ว แต่ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่บุตรโจทก์ถึงแก่ความตายจำนวนหนึ่งหมื่นบาทนั้น ไม่ต้องด้วยค่าสินไหมทดแทนลักษณะใดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โจทก์จึงไม่มีสิทธิได้

(1.1) ค่าปลงศพ

(1.2) ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่นเกี่ยวกับการปลงศพ

(1.3) ถ้ามิได้ตายในทันที ค่ารักษาพยาบาล

(1.4) ค่าเสียหายที่ต้องขาดประโยชน์ท่ามาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบกรงงาน (ค่าขาดประโยชน์ท่ามาหาได้ก่อนตาย)

(1.5) เหตุที่ตายลงนั้น ทำให้บุคคลหนึ่งคนใดต้องขาดไร้อุปการะตามกฎหมายไปด้วย บุคคลคนนั้นชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อกกรนั้น (ค่าขาดไร้อุปการะ)

(1.6) ผู้เสียหายมีความผูกพันตามกฎหมาย จะต้องทำกรงงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือน หรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าที่เขาต้องขาดกรงงานผู้เสียหายไป (ค่าขาดใช้ขาดกรงงาน)

กรณีผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ถึงแก่ความตาย หากพัฒนาปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ที่สามารถนำค่าสินไหมทดแทนตามตัวอย่างข้อ (1.1) – (1.6) มาใช้ เพื่อมีตัวกำหนดรายการ (Check List) ค่าสินไหมทดแทนอะไรบ้างที่ผู้เสียหายจะสามารถเรียกร้องได้ในทันทีและชัดเจน ประกอบกับเมื่อพิจารณาแล้ววว่าความเสียหายต่อชีวิตนั้น ผู้เสียหายสามารถเรียกร้องได้เฉพาะค่าเสียหายที่เป็นตัวเงิน (Pecuniary Damages) ดังนี้ จึงเป็นค่าเสียหายประเภทที่สามารถกำหนดค่าสินไหมทดแทนได้ง่ายกว่าค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน (Non-Pecuniary Damages) ซึ่งเป็นความเสียหายที่ไม่อาจตราค่าเป็นเงินได้โดยง่าย ดังนั้น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะสามารถกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์ กรณีทำให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตายได้โดยชัดเจน ทั้งนี้ตามตัวกำหนดรายการค่าสินไหมทดแทนดังกล่าว

นอกจากนี้ พยานหลักฐานในการพิสูจน์ค่าสินไหมทดแทนที่เป็นตัวเงิน ศาลมักกำหนดให้ตามพยานหลักฐานการใช้จ่ายจริงในความเสียหายที่เกิดขึ้น พยานหลักฐานในการพิสูจน์ค่าสินไหมทดแทนกรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตายจึงอาจนำมาจากค่าจ้างที่ผู้เสียหายพึงได้รับก่อนตายตามข้อตกลงจ้างงาน ค่ารักษาพยาบาลที่ใช้ไปหรือใบเสร็จ เงินหรือทรัพย์สินที่จำเลยได้รับหรือเอาไปจากผู้เสียหายระหว่างตกเป็นผู้เสียหาย ค่าที่พักและค่าเดินทาง ค่าทนายความและค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีตามสัญญาว่าจ้างทนายความ ค่าเสียหายที่ผู้เสียหายพึงได้รับจากการที่จำเลยผิดสัญญาตามสัญญาระหว่างกัน

อย่างไรก็ตาม ค่าสินไหมทดแทนที่เป็นตัวเงินบางอย่าง เช่น ค่าขาดไร้อุปการะ ค่าขาดประโยชน์ท่ามาหาได้ก่อนตาย และค่าขาดใช้ขาดกรงงาน ยังเป็นเรื่องที่ผู้เสียหายมีกระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 84/1 ประกอบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาค้ำมนุษย์ พ.ศ.2559 มาตรา 8 เช่นการคำนวณค่าขาดไร้อุปการะ

อุปการะ โดยการกำหนดระยะเวลาของการขาดไร้อุปการะและการกำหนดสัดส่วนค่าขาดไร้อุปการะจากรายได้ของผู้ตาย นำไปใช้กับการกำหนดค่าเสียหายในอนาคตให้ผู้ต้องขาดไร้อุปการะ⁶

(2) ความเสียหายต่อร่างกายและอนามัย (มาตรา 444 ถึงมาตรา 446)

กรณีทำให้ผู้เสียหายเสียหายต่อร่างกายและอนามัย ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่

(2.1) ค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป

(2.2) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบการทำงาน

ระหว่างเจ็บป่วย⁷

(2.3) ค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการทำงานสิ้นเชิงหรือแต่

บางส่วน ทั้งในเวลาปัจจุบันนั้นและในเวลาอนาคต

(2.4) ผู้เสียหายมีความผูกพันตามกฎหมาย จะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่

บุคคลภายนอกในครัวเรือน หรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าที่เขาต้องขาดแรงงานผู้เสียหายไป (ค่าชดใช้ขาดการงาน)

(2.5) ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน

กรณีผู้เสียหายในคดีล้มละลายได้รับความเสียหายต่อร่างกายและอนามัย หากพัฒนาปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานล้มละลายที่สามารถนำค่าสินไหมทดแทนตามตัวอย่างข้อ (2.1) – (2.5) ดังกล่าวมาใช้ได้เช่นเดียวกับกรณีความเสียหายต่อชีวิตข้างต้น เป็นตัวกำหนดรายการค่าสินไหมทดแทนอะไรบ้างที่ผู้เสียหายจะสามารถเรียกร้องได้ในทันที ทำให้ผู้เสียหายในคดีล้มละลายได้รับความเสียหายต่อร่างกายและอนามัยได้รับค่าสินไหมทดแทนครบถ้วน ชัดเจนและถูกต้องได้เช่นกัน

กรณีผู้เสียหายได้รับความเสียหายต่อร่างกายและอนามัย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 จะกำหนดให้ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินด้วย (Non-Pecuniary Damages) ซึ่งเป็นความเสียหายต่อสิทธิอันนอกกองทรัพย์สินหรือเป็นความเสียหายในทางจิตใจ

⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 5129/2546 บุตรของโจทก์จะสามารถอุปการะเลี้ยงดูโจทก์ได้หรือไม่เพียงใด แม้เป็นเรื่องในอนาคตซึ่งยังไม่แน่นอน แต่การที่บุตรของโจทก์ถึงแก่ความตายเพราะถูกทำละเมิด โจทก์ซึ่งเป็นมารดาตกเป็นผู้ขาดไร้อุปการะตามกฎหมายแล้ว โดยไม่ต้องคำนึงว่าในปัจจุบันและในอนาคตเศรษฐกิจของประเทศจะเป็นอย่างไร ผู้ตายจะสามารถทำงานมีรายได้มาอุปการะโจทก์ได้หรือไม่

⁷ ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบการทำงาน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดเฉพาะกรณีผู้เสียหายตาย เรียกว่าค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ก่อนตายตามมาตรา 443 แต่กรณีความเสียหายต่อร่างกายและอนามัยก็สามารถกำหนดเป็นค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการทำงานในเวลาเจ็บป่วยปัจจุบันนั่นเอง อ้างถึงใน วิเชียร ดิเรกอุดมศักดิ์. (2565). *หนังสือกฎหมายแพ่งพิสดาร*. กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์. หน้า 591.

(Damage Moral) และเป็นความเสียหายซึ่งไม่อาจตีราคาเป็นเงินได้โดยง่าย ดังนั้น จึงต้องมีเกณฑ์ในการพิจารณาว่า ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินอะไรที่เรียกฟ้องได้บ้าง ซึ่งสามารถศึกษาได้จากตำรา และคำพิพากษาศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐาน ทั้งนี้ อาจนำมารวบรวมเป็นตัวกำหนดรายการค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินอะไรบ้างที่ผู้เสียหายสามารถเรียกฟ้องได้ทันที ทำให้ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์สามารถได้รับค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินครบถ้วนถูกต้องเช่นกัน⁸

ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน โจทก์ย่อมไม่สามารถนำสืบพยานหลักฐานว่าความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงินนั้นคิดเป็นจำนวนเงินเท่าใดไม่ได้อยู่ในตัว ศาลจึงกำหนดให้ตามพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5751/2544)

(3) ความเสียหายต่อชื่อเสียงเกียรติคุณ (มาตรา 447)

กรณีทำให้ผู้เสียหายเสียหายต่อชื่อเสียงเกียรติคุณ ค่าสินไหมทดแทนได้แก่

(3.1) ค่าเสียชื่อเสียง (คำพิพากษาศาลฎีกา 3275/2545)

(3.2) ค่าจัดการเพื่อทำให้ชื่อเสียงกลับคืนดีแทนให้ใช้ค่าเสียหาย

(3.3) ค่าจัดการเพื่อทำให้ชื่อเสียงกลับคืนดีและให้ใช้ค่าเสียหายด้วย

กรณีผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงเกียรติคุณ เมื่อพัฒนาปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์สามารถนำค่าสินไหมทดแทนตามตัวอย่างข้อ (3.1) – (3.3) มาใช้ได้เช่นเดียวกับกรณีความเสียหายต่อชีวิตและความเสียหายต่อร่างกายและอนามัยข้างต้น เป็นตัวกำหนดรายการค่าสินไหมทดแทนอะไรบ้างที่ผู้เสียหายจะสามารถเรียกฟ้องได้ในทันทีเพื่อความรวดเร็ว ครบถ้วน ชัดเจนและถูกต้อง

(4) ความเสียหายต่อทรัพย์สิน (มาตรา 438 วรรคสอง)

กรณีทำให้ผู้เสียหายเสียหายต่อทรัพย์สิน ค่าสินไหมทดแทนได้แก่

(4.1) คืนทรัพย์

(4.2) ไร่ราคาทรัพย์

(4.3) ชดใช้ค่าเสียหาย

⁸ ตัวอย่างการรวบรวมค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน เช่น ค่าความทุกข์ทรมานเจ็บปวด (คำพิพากษาศาลฎีกา 3344/2533) ค่าเสียหายด้านจิตใจ สูญเสียความสุขจากการไม่สามารถทำกิจกรรมที่เคยทำ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 247/2538) ค่าเสียบุคลิกภาพกลายเป็นคนทุพพลภาพ (คำพิพากษาศาลฎีกา 128/2522) ค่าเสียชื่อเสียง (คำพิพากษาศาลฎีกา 3275/2545) ค่าทุกข์เข็ญระหว่างการรักษาพยาบาลหรือต้องพิการต่อไป (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5751/2544) และค่าเสื่อมสภาพของร่างกายไม่สามารถเดินได้ตลอดชีวิต (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7823/2551)

กรณีผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สิน เมื่อพัฒนาปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนสามารถนำค่าสินไหมทดแทนตามตัวอย่างข้อ (4.1) – (4.3) ดังกล่าวมาใช้ได้เช่นเดียวกันเป็นตัวกำหนดรายการค่าสินไหมทดแทนอะไรบ้างที่ผู้เสียหายจะสามารถเรียกร้องได้

(5) ความเสียหายต่อเสรีภาพ (มาตรา 445 และมาตรา 446)

กรณีทำให้ผู้เสียหายเสียหายต่อเสรีภาพ ค่าสินไหมทดแทนได้แก่

(5.1) ผู้เสียหายมีความผูกพันตามกฎหมาย จะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือน หรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าที่เขาต้องขาดแรงงานผู้เสียหายไป (ค่าชดเชยขาดการงาน)

(5.2) ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน

กรณีผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ได้รับความเสียหายต่อเสรีภาพ เมื่อพัฒนาปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนสามารถนำค่าสินไหมทดแทนตามตัวอย่างข้อ (5.1) – (5.2) มาใช้ได้เช่นเดียวกันเป็นตัวกำหนดรายการค่าสินไหมทดแทนอะไรบ้างที่ผู้เสียหายจะสามารถเรียกร้องได้

(6) ความเสียหายต่อสิทธิอื่น⁹ หมายถึงสิทธิที่กฎหมายรับรองหรือคุ้มครอง เช่น สิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรอง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (มาตรา 438)

ในกรณีทำให้ผู้เสียหายเสียหายต่อสิทธิอื่น ๆ ค่าสินไหมทดแทนได้แก่

(6.1) คินทรัพย์

(6.2) ไร่ราคาทรัพย์ (เช่น ค่าใช้ทรัพย์ของผู้อื่น)

(6.3) ค่าเสียหาย (เช่น ค่าเสียหายจากการใช้ชื่อบุคคลอื่น)

กรณีผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ได้รับความเสียหายต่อสิทธิอื่น ๆ ซึ่งกฎหมายรับรองหรือคุ้มครองประโยชน์ไว้ เมื่อพัฒนาปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนสามารถนำค่าสินไหมทดแทนตามตัวอย่างข้อ (6.1) – (6.3) ดังกล่าวมาใช้ได้เช่นเดียวกันเป็นตัวกำหนดรายการค่าสินไหมทดแทนอะไรบ้างที่ผู้เสียหายจะสามารถเรียกร้องได้

จากการแยกค่าสินไหมทดแทนตามลักษณะของความเสียหายแต่ละประเภท ซึ่งสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ จะทำให้การกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ามนุษย์ให้แก่ผู้เสียหายมีตัวกำหนดรายการที่ใช้สำหรับตรวจสอบ (Check List) ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4893/2558 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 891/2557 ค่าเสียหายจากการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว สิทธิไม่ถูกด่าว่าเสียชื่อเสียง

กรณีตัวอย่าง ค.ญ.ชาย อายุ 14 ปี ถูกนายคำล่ำมโซ่บังคับให้ขายบริการทางเพศกับลูกค้า เป็นระยะเวลา 1 เดือน นายคำได้รับส่วนแบ่งจากการค้าประเวณี เป็นเหตุให้ ค.ญ.ชายได้รับบาดเจ็บสาหัสและกลายเป็นคนทุพพลภาพ โดย ค.ญ.ชายมีเพียงมารดาและช่วยงานมารดาในครัวเรือนดูแลฟาร์มหมูให้หนี้ นายคำจะมีความผิดฐานค้ามนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6 (2) และ ค.ญ.ชาย มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์จากนายคำ ซึ่งในการประชุมสหวิชาชีพพิจารณากำหนดค่าสินไหมทดแทน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถนำหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ที่พัฒนาปรับปรุงดังกล่าวมาใช้ได้ในทันที ครบถ้วนชัดเจนและถูกต้อง โดยนำตัวกำหนดรายการค่าสินไหมทดแทนตามลักษณะของความเสียหายแต่ละประเภทมาพิจารณาประกอบข้อเท็จจริงในคดีว่ามีความเสียหายประเภทใดบ้าง

ดังนี้ ตามลักษณะของความเสียหายต่อร่างกายอนามัย เสรีภาพ และความเสียหายต่อสิทธิอื่น ๆ ของ ค.ญ. ชาย ค่าสินไหมทดแทนได้แก่

- (1) ค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป รวมเป็นเงิน 29,000 บาท
 - (ก) ค่ารักษาพยาบาล เป็นเงิน 17,000 บาท ตามใบเสร็จการรักษา
 - (ข) ค่าจ้างทนายความ เป็นเงิน 20,000 บาท ตามสัญญาจ้าง
 - (ค) ค่าจ้างคนเลี้ยงดู เป็นเงิน 10,000 บาท ตามข้อตกลงการจ้าง
- (2) ค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบการทำงานระหว่างเจ็บป่วย เดือนละ 5,000 บาท เป็นเวลา 6 เดือน เป็นเงิน 30,000 บาท
- (3) ค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการทำงานสิ้นเชิงหรือแต่บางส่วนในปัจจุบันและในเวลาอนาคต เดือนละ 5,000 บาท เป็นเวลา 5 ปี เป็นเงิน 300,000 บาท (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3945/2558)¹⁰
- (4) ผู้เสียหายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการทำงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือนในการดูแลฟาร์มหมู ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าที่มารดาต้องขาด

¹⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3945/2558 การละเมิดของจำเลยทำให้โจทก์ได้รับบาดเจ็บกระดูกขาขวาหัก ทำให้รายได้โจทก์ลดลงเดิมเดือนละ 15,000 บาท เหลือ 8,000 บาท ถือได้ว่าเป็นการเสียความสามารถประกอบการทำงานแต่บางส่วนที่คิดเป็นเงินได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 444 กำหนดให้ค่าเสียหายที่เสียความสามารถประกอบการทำงานบางส่วนและค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน อย่างละ 200,000 บาท

แรงงานผู้เสียหายไป (ค่าชดใช้ขาดการงาน) เดือนละ 1,500 บาท เป็นเวลา 6 ปี (จนถึงบรรลุนิติภาวะ) เป็นเงินจำนวน 108,000 บาท (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 939/2563)¹¹

(5) ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6092/2552)¹²

รวมจำนวน 300,000 บาท

(ก) ค่าทุนทุกข์ทรมาณเจ็บป่วย เป็นเงิน 100,000 บาท

(ข) ค่าเสื่อมสุขภาพอนามัย เป็นเงิน 100,000 บาท

(ค) ค่าเสียบุคลิกภาพเนื่องจากกลายเป็นคนทุพพลภาพ เป็นเงิน 100,000 บาท

(6) ค่าเสียหายต่อสิทธิอื่น เช่น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นเงิน 30,000 บาท

ดังนั้น รวมค่าสินไหมทดแทนตามรายการ Check List ค่าสินไหมทดแทนตามลักษณะของความเสียหายแต่ละประเภทเป็นเงิน 29,000 บาท 30,000 บาท 300,000 บาท 72,000 บาท 300,000 และ 30,000 บาท รวมเป็นเงิน 1,067,000 บาท ทั้งนี้ ค่าสินไหมทดแทนอาจแตกต่างกันตามความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับและจากพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดเป็นคดีไป

2.2) ตามรูปแบบคดีการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

การพิจารณากำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ชัดเจนอีกรูปแบบหนึ่ง คือการแบ่งตามรูปแบบคดีการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ได้แก่ การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาข่มขู่ การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1 และการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการทุจริตบุคคลนั้น ซึ่งการกำหนดค่าสินไหมทดแทนโดยแบ่งตามรูปแบบในการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ จะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถนำหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ที่พัฒนาปรับปรุงมาใช้ได้ง่าย ทั้งนี้เมื่อมีคดีค้ามนุษย์เกิดขึ้นเป็นรูปแบบคดีค้ามนุษย์ประเภทใด สามารถนำหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวตามรูปแบบความผิดฐานค้ามนุษย์นั้นมาใช้ได้

¹¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 939/2563 เมื่อคำนึงถึงขณะผู้ตายถึงแก่ความตายอายุ 17 ปี 10 เดือน ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ยังไม่เข้ามหาวิทยาลัย มีโอกาสช่วยทำงานให้โจทก์อีก 2 ปี 2 เดือน ก็บรรลุนิติภาวะ ดังนั้นในระหว่างที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะและยังไม่ได้ทำงาน ที่ศาลกำหนดค่าแรงงานให้โจทก์ทั้งสองคนละ 1,500 บาท เหมาะสมแล้ว แต่ที่กำหนดค่าขาดแรงงานแก่โจทก์ทั้งสองเป็นเวลา 5 ปี เป็นการไม่ชอบ เห็นสมควรกำหนดให้เป็นเวลาคนละ 2 ปี 2 เดือน เป็นเงินคนละ 39,000 บาท

¹² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6092/2552 ที่ศาลอุทธรณ์กำหนดให้โจทก์ได้รับค่าความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน คือ ค่าทุนทุกข์ทรมาณระหว่างเจ็บป่วย 400,000 บาท ค่าเสียหายสมรรถภาพในการมองเห็น 800,000 บาท และค่าสูญเสียความสวยงามของโจทก์ 800,000 บาท รวมค่าเสียหายทั้งสิ้น 2,000,000 บาท เหมาะสมแล้ว

ในทันทีและสอดคล้องกับตามลักษณะของความเสียหายที่เกิดขึ้นตามหัวข้อ 2.1) และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย เช่น

กรณีตัวอย่าง นายชาวถูกนายม่วงบังคับกักขังทำงานบนเรือประมงเป็นเวลา 1 ปี นายขาวโดนทุบตีบ่อยครั้งแต่ไม่ถึงกับบาดเจ็บเป็นอันตรายสาหัส ภายหลังหลบหนีได้ กรณีตามตัวอย่างนายม่วงความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ค่าสินไหมทดแทนที่นายขาวสามารถเรียกได้ตามลักษณะของความเสียหายที่เกิดขึ้น ดังนี้

(1) ความเสียหายต่อร่างกายและอนามัย เช่น ค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบกิจการระหว่างเจ็บป่วย ค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบกิจการสิ้นเชิงหรือแต่บางส่วนในปัจจุบันและในเวลาอนาคต ค่าชดใช้ขาดการงาน ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัว

(2) ความเสียหายต่อเสรีภาพ เช่น ค่าชดใช้ขาดการงาน ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน

(3) ความเสียหายต่อสิทธิอื่น ๆ เช่น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิความเป็นอยู่ การแบ่งตามรูปแบบคดีในการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์นั้น เป็นการกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่มีสิทธิเรียกร้องได้ในเบื้องต้น ค่าสินไหมทดแทนอาจแตกต่างกันตามความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับจากลักษณะของความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด ดังนั้นการแบ่งตามรูปแบบคดีจะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงและความเสียหายที่เกิดขึ้นที่อาจแตกต่างกันได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อนำหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ที่พัฒนาปรับปรุงโดยการแบ่งตามรูปแบบคดีค้ำมนุษย์ จะทำให้เจ้าหน้าที่ที่สามารถดูตัวอย่างรูปแบบคดีแบบเดียวกันนั้น มาพิจารณาในเบื้องต้นประกอบกับนำตัวกำหนดรายการ Check List ตามลักษณะของความเสียหายที่เกิดขึ้นประเภทใดมาพิจารณา จะช่วยทำให้การกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ได้ชัดเจนและครบถ้วนมากขึ้น

4.2.2 ปัญหากฎหมายในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์ได้มีหลายหน่วยงานกำหนดเป็นแนวทางเพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ แต่หน่วยงานต่าง ๆ กลับกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวไว้แตกต่างกัน ส่งผลให้ในทางปฏิบัติการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์ไม่ชัดเจนและครบถ้วน จึงควรวิเคราะห์กฎหมายการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) กระทบการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์

1.1) ระเบียบกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยการให้การช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ พ.ศ. 2552 ข้อ 15

1.2) หลักเกณฑ์การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ พ.ศ. 2561 ซึ่งมีแนวทางการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ดังนี้

1.2.1) ประเภทความเสียหายที่เป็นตัวเงิน

- (1) ความเสียหายต่อทรัพย์สิน
- (2) ความเสียหายต่อร่างกาย
- (3) ความเสียหายอื่น ๆ

1.2.2) ประเภทความเสียหายอย่างอื่นที่ไม่เป็นตัวเงิน

- (1) ความเสียหายจากการถูกละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- (2) ความเสียหายอันเนื่องมาจากความเจ็บป่วยทุกข์ทรมานทางด้านร่างกาย อนามัย จิตใจ
- (3) ความเสียหายอันเนื่องมาจากการเสื่อมเสียชื่อเสียง
- (4) ความเสียหายอันเนื่องมาจากการเสื่อมเสียสมรรถภาพร่างกายหรือจิตใจ
- (5) ความเสียหายอันเนื่องมาจากการสูญเสียความสุขในการดำรงชีวิต
- (6) ความเสียหายเสรีภาพ

จากระเบียบกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหลักเกณฑ์การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนไว้ 2 ประเภท คือ ความเสียหายที่เป็นตัวเงินและความเสียหายอย่างอื่นที่ไม่เป็นตัวเงิน และแบ่งตามความเสียหายประเภทต่าง ๆ คือความเสียหายที่เป็นตัวเงิน 3 ลักษณะ ได้แก่ ความเสียหายต่อทรัพย์สิน ความเสียหายต่อร่างกาย ความเสียหายอื่น ๆ กับความเสียหายอย่างอื่นที่ไม่เป็นตัวเงิน 6 ลักษณะ ได้แก่ ความเสียหายจากการถูกละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสียหายอันเนื่องมาจากความเจ็บป่วยทุกข์ทรมานทางด้านร่างกาย อนามัย จิตใจ ความเสียหายอันเนื่องมาจากการเสื่อมเสียชื่อเสียง ความเสียหายอันเนื่องมาจากการเสื่อมเสียสมรรถภาพร่างกายหรือจิตใจ ความเสียหายอันเนื่องมาจากการสูญเสียความสุขในการดำรงชีวิตและความเสียหายเสรีภาพเท่านั้น ซึ่งจากความเสียหายทั้ง 9 ลักษณะดังกล่าว ซึ่งอาจยังไม่ครอบคลุมความเสียหายของผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

นอกจากนี้หลักเกณฑ์ของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดเพียงแนวทางในการพิจารณา แต่ไม่ได้มีหลักเกณฑ์ของการกำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ชัดเจน และขอบเขตค่าสินไหมทดแทนที่สามารถเรียกร้องได้ ทั้งไม่ได้แบ่งในแต่ละรูปแบบคดีของการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 จึงอาจทำให้จำนวนค่าสินไหมทดแทนไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ามนุษย์และการกระทำละเมิด เช่น ความผิดฐานค้ามนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก ผู้กระทำความผิดมักนำออกเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตไปทั่วโลกตลอดเวลา เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้เสียหายอย่างต่อเนื่องยากแก่การเยียวยา จึงควรมีการคุ้มครองเยียวยาสิทธิของผู้เสียหายแตกต่างกับความผิดฐานค้ามนุษย์รูปแบบอื่นที่มีความเสียหายแตกต่างกัน จึงต้องพิจารณาเรื่องค่าสินไหมทดแทนและมาตรการคุ้มครองแตกต่างกัน เช่น ให้ผู้กระทำความผิดหยุดกระทำการเผยแพร่ภาพสื่อลามกทางอินเทอร์เน็ต เช่น สหราชอาณาจักรมีการกำหนดมาตรการเรื่องนี้สำหรับความผิดจากการผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามกไว้

2) สำนักงานอัยการสูงสุด

2.1) คู่มือพนักงานอัยการว่าด้วยการดำเนินคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2563 กำหนดเรื่องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่ผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์อาจเรียกร้องได้ ได้แก่

(1) ค่าจ้างที่ผู้เสียหายพึงได้รับในระหว่างตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (รวมถึงส่วนต่างที่ผู้เสียหายพึงได้รับจากการได้รับค่าจ้างที่ไม่เป็นธรรม)

(2) ค่ารักษาพยาบาล

(3) ความเจ็บป่วยทางร่างกายและจิตใจอันเนื่องจากการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

(4) ค่าเสียโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต

(5) เงินหรือทรัพย์สินที่จำเลยได้รับหรือเอาไปจากผู้เสียหายระหว่างตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

(6) ค่าที่พักและค่าเดินทางกลับภูมิลำเนาของผู้เสียหาย

(7) ค่าทนายความและค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี

(8) ค่าเสียหายที่ผู้เสียหายพึงได้รับจากการที่จำเลยผิดสัญญา (กรณีที่ผู้เสียหายและจำเลยมีสัญญาจ้างหรือสัญญาจัดหางานระหว่างกัน)

(9) ความเสียหายอื่นที่ผู้เสียหายได้รับอันเป็นผลจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ของจำเลย

จากคู่มือพนักงานอัยการว่าด้วยการดำเนินคดี ค้ำมนุษย์กำหนดเรื่องค่าสินไหมทดแทนที่อาจเรียกร้องได้ไว้เป็นเพียงตัวอย่าง โดยไม่ได้แบ่งเป็นความเสียหายประเภทใด และไม่ได้แบ่งตามลักษณะความเสียหายประเภทต่าง ๆ ไว้ ทั้งไม่ได้แบ่งในแต่ละรูปแบบคดีของการกระทำความผิดฐาน ค้ำมนุษย์ แต่กำหนดเป็นแนวทางในการพิจารณาการกำหนดค่าสินไหมทดแทน ทั้งนี้บทบาทของพนักงานอัยการในการประชุมสหวิชาชีพพิจารณาค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐาน ค้ำมนุษย์ในแต่ละคดี มีความสำคัญ ได้แก่

(ก) ให้คำแนะนำว่าผู้เสียหายสามารถจะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนประเภทใดได้บ้าง

(ข) พยานหลักฐานที่ต้องใช้ในการพิสูจน์ควรต้องมีอย่างไร

(ค) สำหรับจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนเป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมแต่ละกรณี

(ง) พนักงานอัยการที่ดำเนินคดีอาญามีหน้าที่เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวตามที่ได้รับแจ้งจากปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยการขอรวมไปกับฟ้องคดีอาญาหรือจะยื่นคำร้องในระหว่างการพิจารณาต่อศาลชั้นต้นก็ได้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ ค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 35 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดี ค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2559 มาตรา 13

จากบทบาทของพนักงานอัยการดังกล่าว พนักงานอัยการจึงควรมีหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐาน ค้ำมนุษย์ที่ชัดเจนและเป็นระบบ เพื่อสามารถให้คำแนะนำในการประชุมกำหนดค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวว่าผู้เสียหายสามารถจะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนประเภทใดได้บ้าง อะไรเรียกไม่ได้ และพนักงานอัยการยังมีหน้าที่พิจารณาจำนวนค่าสินไหมทดแทนให้เหมาะสม (Optimum Damages) ด้วย อีกทั้งพนักงานอัยการต้องให้คำแนะนำว่าพยานหลักฐานที่ใช้ในการพิสูจน์ค่าสินไหมทดแทนต้องใช้สิ่งใด เนื่องจากผู้เสียหายและพนักงานอัยการในฐานะเป็นโจทก์มีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 84/1

ทั้งนี้ การพัฒนาปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐาน ค้ำมนุษย์ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานอัยการสูงสุดอาจร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำ เนื่องจากขั้นตอนการประชุมสหวิชาชีพพิจารณาค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวเป็นหน้าที่และเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

3) สำนักงานศาลยุติธรรม

ตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดี ค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2565 เรื่อง การเยียวยาความเสียหาย ข้อ 2 กำหนดเพียงว่า ศาลพึงพิจารณาถึงความเสียหายในทุกด้าน คือ

- (1) ความเสียหายที่เป็นตัวเงิน เช่น
 - (ก) ความเสียหายต่อทรัพย์สิน
 - (ข) ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง
 - (ค) ค่านายหน้ารักษาพยาบาล
 - (ง) ค่าสูญเสียรายได้
- (2) ความเสียหายอื่นอันมิใช่ตัวเงิน เช่น
 - (ก) ความเสียหายทางด้านจิตใจ
 - (ข) ความเสียหายจากการเสื่อมเสียชื่อเสียง
 - (ค) ผลกระทบที่เกิดต่อการดำรงชีวิต
 - (ง) การถูกละเมิดศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

การกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ ศาลอาจพิจารณาจาก บันทึกลับคำหรือคำให้การของผู้เสียหาย รายงานข้อมูลประวัติ ผลกระทบหรือความเสียหายที่เกิด ต่อร่างกายหรือจิตใจ และข้อวิตกกังวลหรือข้อคิดเห็นอย่างอื่นของผู้เสียหาย ตลอดจนพฤติกรรมอื่น ที่เกี่ยวข้องซึ่งศาลเห็นว่าจะประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีก็ได้ รวมถึงรายงานเกี่ยวกับการ กำหนดค่าสินไหมทดแทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยตามพระราชบัญญัติวิธี พิเคราะห์คดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2559 มาตรา 10

ตามหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ของ สำนักงานศาลยุติธรรม ยังได้วางแนวทางการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ ด้วยว่า การกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์มีลักษณะการกระทำหลายรูปแบบ เช่น การค้าประเวณี การบังคับใช้แรงงาน การผลิตสื่อลามก และในหลายกรณีผู้เสียหายถูกกระทำด้วยความรุนแรง ไม่ว่าจะทางร่างกายหรือจิตใจ ทำให้เกิดความเสียหายซึ่งผู้เสียหายมีสิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทน ตามหลักเกณฑ์การดังกล่าวได้วางแนวทางในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนพิจารณาโดยนำ รูปแบบคดีของการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์มาเป็นข้อพิจารณาด้วย อีกทั้งตามคำแนะนำของ ประธานศาลฎีกาดังกล่าวยังให้พิจารณาความเสียหายของผู้เสียหายอย่างกว้าง คือความเสียหายใน ทุกด้าน โดยแบ่งประเภทความเสียหายไว้ 2 ประเภท คือ ความเสียหายที่เป็นตัวเงิน เช่น ความเสียหายต่อทรัพย์สิน ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่านายหน้า ค่ารักษาพยาบาล ค่าสูญเสียรายได้

ค่าเสียหายอื่นอันมิใช่ตัวเงิน เช่น ความเสียหายทางด้านจิตใจ ความเสียหายจากการเสื่อมเสียชื่อเสียง ผลกระทบที่เกิดต่อการดำรงชีวิต และการถูกละเมิดศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นเพียงการกำหนดประเภทความเสียหายและยกตัวอย่างลักษณะความเสียหายที่จะเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทนไว้เท่านั้น ไม่ครอบคลุมความเสียหายของผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ที่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดไว้

นอกจากนี้ หลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวยังกล่าวถึง พยานหลักฐานที่ศาลใช้ในการพิจารณากำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทน เช่น บันทึกถ้อยคำหรือคำให้การของผู้เสียหาย รายงานข้อมูลประวัติ ผลกระทบหรือความเสียหายที่เกิดต่อร่างกายหรือจิตใจ ข้อวิตกกังวลหรือข้อคิดเห็นอย่างอื่นของผู้เสียหาย ตลอดจนพฤติกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งศาลเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีก็ได้ รวมถึงรายงานเกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ดังนั้นรายงานประชุมพิจารณากำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ศาลจะต้องนำมาประกอบการพิจารณากำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนด้วย

ทั้งนี้ จึงควรนำหลักเกณฑ์ของสำนักงานศาลยุติธรรมและคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์มาประกอบการพัฒนาปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนคดีค้ำมนุษย์ในชั้นของเจ้าหน้าที่อีกด้วย

4.2.3 วิเคราะห์ปัญหาความไม่เหมาะสมและเพียงพอของค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เสียหายได้รับจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์

หลักเกณฑ์กำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้วางแนวทางการเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ให้มีความชัดเจน อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวยังไม่ครบถ้วนและไม่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อีกทั้งไม่ได้กำหนดขอบเขตค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เสียหายพึงจะได้รับในเบื้องต้นไว้ด้วย อันเป็นปัญหาหนึ่งที่มีพบในการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ คือการกำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทน รวมถึงการบังคับคดีส่วนแบ่งตามคำพิพากษา ซึ่งในทางปฏิบัติผู้เขียนได้ตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าการกำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนในแต่ละคดีไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน การกำหนดค่าสินไหมทดแทนแต่ละคดีแตกต่างกันมากทั้งที่รูปแบบคดี ระดับความรุนแรง และความเสียหายคล้ายคลึงกัน อีกทั้งไม่มีความชัดเจนในเหตุผลของการกำหนดจำนวนของค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เสียหายได้รับว่ามาจากฐานใด เหตุผลใด ดังนั้น จึงควรวิเคราะห์จำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เหมาะสมให้ผู้เสียหายในคดี

ค้ำมนุษย์ไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนดังกล่าว

แม้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 วางหลักค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใด ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดก็ตาม แต่การกำหนดค่าสินไหมทดแทนมากน้อยเพียงใดนั้น ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจกำหนดค่าสินไหมทดแทนในแต่ละคดี โดยคำว่า “จะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใด” มีหมายความว่า ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้น ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนอย่างไร จำนวนเท่าไรจึงจะคุ้มกับความเสียหายที่เกิดขึ้น และเพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนหนึ่งว่าไม่ได้มีการละเมิดเกิดขึ้นเลย ซึ่งจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เสียหายได้รับในแต่ละคดีย่อมแตกต่างกัน ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลของความร้ายแรงแห่งละเมิด ลักษณะความเสียหาย ระดับความรุนแรง และพยานหลักฐานในคดีที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการพัฒนาปรับปรุงหลักเกณฑ์และมาตรการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์อย่างเป็นระบบ ชัดเจนและเหมาะสม จึงควรกำหนดขอบเขตของจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์มีสิทธิได้รับตามระดับไว้ด้วย โดยผู้เขียนได้นำข้อมูลเชิงประจักษ์ วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.2.3.1 ฐานข้อมูลเชิงประจักษ์จากการดำเนินคดี

ผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลการดำเนินคดีอาญาของสำนักงานคดีค้ำมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด โดยนำข้อมูลคดีของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีค้ำมนุษย์ 1 (1 กองงานคดีจากทั้งหมด 3 กองงานคดี) เป็นระยะเวลา 5 ปีย้อนหลัง คือตั้งแต่ พ.ศ. 2561 ถึง พ.ศ. 2565 พบว่ามีจำนวนคดีรวมทั้งหมดประมาณ 461 เรื่อง ซึ่งในการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ดังกล่าวเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต้องร่วมกับพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการประชุมกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ในการทำสำนวนคดีชั้นสอบสวนตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ.2551 ยกเว้นกรณีผู้เสียหายไม่พอใจเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้ต้องหา ดังนั้นจึงมีปริมาณคดีที่ต้องมีการจัดประชุมกำหนดค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวเป็นจำนวนมาก

จากฐานข้อมูลของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีค้ำมนุษย์ 1 พบว่าคดีที่พนักงานอัยการดำเนินคดีในความผิดฐานค้ำมนุษย์แล้วและศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์¹³ ดังนี้

¹³ ข้อมูลรวมถึงผู้เกี่ยวข้องกับผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ เช่น ผู้ปกครองของผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ด้วย

- 1) ปี พ.ศ. 2561 มีจำนวนคดีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดฐาน ค้ำมนุษย์ 23 คดี จำนวนผู้เสียหาย 130 คน ค่าสินไหมทดแทนที่ศาลพิพากษาให้เป็นเงิน 38,082,594 บาท
- 2) ปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนคดีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดฐาน ค้ำมนุษย์ 26 คดี จำนวนผู้เสียหาย 221 คน ค่าสินไหมทดแทนที่ศาลพิพากษาให้เป็นเงิน 53,505,539 บาท
- 3) ปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนคดีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดฐาน ค้ำมนุษย์ 23 คดี จำนวนผู้เสียหาย 112 คน ค่าสินไหมทดแทนที่ศาลพิพากษาให้เป็นเงิน 16,616,061 บาท
- 4) ปี พ.ศ. 2564 มีจำนวนคดีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดฐาน ค้ำมนุษย์ 25 คดี จำนวนผู้เสียหาย 67 คน ค่าสินไหมทดแทนที่ศาลพิพากษาให้เป็นเงิน 16,809,191 บาท
- 5) ปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนคดีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดฐาน ค้ำมนุษย์ 23 คดี จำนวนผู้เสียหาย 213 คน ค่าสินไหมทดแทนที่ศาลพิพากษาให้เป็นเงิน 24,077,207 บาท

ดังนั้น จากข้อมูลของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีค้ำมนุษย์ 1 คดีที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์และกำหนดให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตั้งแต่ พ.ศ. 2561 ถึง พ.ศ. 2565 จำนวน 120 คดี รวมเป็นเงิน 149,090,592 บาท

ทั้งนี้ จากข้อมูลคดีของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีค้ำมนุษย์ 1 ดังกล่าวเพื่อทราบรายละเอียดของคดี จึงเลือกคดี¹⁴ โดยพิจารณาจากในคดีที่ผู้เขียนเป็นพนักงานอัยการที่รับผิดชอบ เป็นระยะเวลา 4 ปี ดังนี้

1) ข้อมูลคดี พ.ศ. 2562

1.1) คดีหมายเลขแดงที่ คม.3/2562 ของศาลจังหวัดขอนแก่น ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเด็ก และให้ชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเป็นเงิน 65,700 บาท (จำเลยรับสารภาพ)

1.2) คดีหมายเลขแดงที่ คม.1/2562 ของศาลจังหวัดลำปาง ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเด็ก และให้ชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเป็นเงิน 100,000 บาท (จำเลยรับสารภาพ)

1.3) คดีหมายเลขแดงที่ คม.2/2563 ของศาลจังหวัดนครราชสีมา ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเด็ก และให้ชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเป็นเงิน 20,000 บาท (จำเลยรับสารภาพ)

1.4) คดีหมายเลขแดงที่ อ.399/2562 ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดศรีสะเกษมีคำสั่งว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว

¹⁴ เลือกแบบสุ่มตัวอย่างคดี จากพนักงานอัยการคนหนึ่งในสำนักงานค้ำมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด

พ.ศ. 2553 จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ให้จำเลยชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเป็นเงิน 10,000 บาท (จำเลยเป็นเยาวชนและรับสารภาพ)

1.5) คดีหมายเลขแดงที่ คม.4/2565 ของศาลอาญา ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี และให้จำเลยทั้งสองคนร่วมกันชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเป็นเงิน 1,246,649 บาท (จำเลยรับสารภาพ)

1.6) คดีหมายเลขแดงที่ คม.1/2563 ของศาลจังหวัดตะกั่วป่า ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี แต่ไม่ปรากฏศาลพิพากษาให้จำเลยชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย (จำเลยรับสารภาพ)

1.7) คดีหมายเลขแดงที่ คม.3/2563 ของศาลจังหวัดสมุทรปราการ ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเด็ก แต่ไม่ปรากฏศาลพิพากษาให้จำเลยชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย (จำเลยปฏิเสธ)

2) ข้อมูลคดี พ.ศ. 2563

2.1) คดีหมายเลขแดงที่ คม.2/2563 ของศาลจังหวัดหนองคาย ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเด็ก และให้ชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเป็นเงิน 100,000 บาท (จำเลยรับสารภาพ)

2.2) คดีหมายเลขแดงที่ คม.2/2563 ของศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์จากการผลิตหรือเผยแพร่สื่อลามกเด็ก แต่ไม่ปรากฏศาลพิพากษาให้จำเลยชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย (จำเลยรับสารภาพ)

2.3) คดีหมายเลขแดงที่ คม.2/2563 ของศาลจังหวัดหนองคาย ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเด็ก แต่ไม่ปรากฏศาลพิพากษาให้จำเลยชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย (จำเลยรับสารภาพ)

2.4) คดีหมายเลขแดงที่ คม.5/2563 ของศาลจังหวัดพิษณุโลก ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์จากการผลิตหรือเผยแพร่สื่อลามก แต่ไม่ปรากฏศาลพิพากษาให้จำเลยชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย (จำเลยรับสารภาพ)

2.5) คดีหมายเลขแดงที่ คม.23/2563 ของศาลอาญา ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์จากการผลิตหรือเผยแพร่สื่อลามกเด็ก ที่ไม่ปรากฏเรื่องค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย เนื่องจากผู้เสียหายเป็นน้องของจำเลยเอง (จำเลยรับสารภาพ)

2.6) คดีหมายเลขแดงที่ คม.42/2563 ของศาลอาญา ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่น แต่ศาลพิพากษาไม่กำหนดให้จำเลยชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย เนื่องจากการกระทำของจำเลยส่วนที่เป็นความผิด มีเพียง

เล็กน้อยเมื่อเทียบกับพวกของจำเลยคนอื่น และผู้เสียหายทั้งสองได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้ร่วมกระทำผิดซึ่งเป็นตัวการหลักบ้างแล้ว ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขจำเลยชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 จำนวน 578,000 บาท ผู้เสียหายที่ 2 จำนวน 588,200 บาท ตามฟ้อง (จำเลยปฏิเสธ)

2.7) คดีหมายเลขแดงที่ คม.1/2563 ของศาลจังหวัดสว่างแดนดิน ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเด็ก และให้ชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายทั้งสามคนละ 150,000 บาท (จำเลยรับสารภาพ)

2.8) คดีหมายเลขแดงที่ คม.5/2563 ของศาลจังหวัดอุษาคเนย์ ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเด็ก และให้ชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายทั้งสามเป็นเงินคนละ 50,000 บาท (จำเลยรับสารภาพ)

2.9) คดีหมายเลขแดงที่ คม.3/2563 ของศาลจังหวัดภูเก็ต ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และให้ชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายทั้งสามเป็นเงินคนละ 985,766 บาท (จำเลยรับสารภาพ)

3) ข้อมูลคดี พ.ศ. 2564

3.1) คดีหมายเลขแดงที่ ขชอ.48/2565 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีเด็ก และให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเป็นเงิน 20,000 บาท (จำเลยเป็นเยาวชนและรับสารภาพ)

3.2) คดีหมายเลขแดงที่ คม.18/2564 ของศาลอาญา ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีเด็ก และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายทั้งสองคนละ 150,000 บาท (จำเลยรับสารภาพ)

3.3) คดีหมายเลขแดงที่ คม.14/2564 ของศาลอาญา ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีเด็ก และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 เป็นเงิน 5,000 บาท (จำเลยรับสารภาพ)

3.4) คดีหมายเลขแดงที่ คม.37/2564 ของศาลอาญา ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 เป็นเงิน 1,071,720 บาท (จำเลยรับสารภาพ)

3.5) คดีหมายเลขแดงที่ คม.13/2565 ของศาลอาญา ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีเด็ก และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 เป็นเงิน 150,000 บาท (จำเลยปฏิเสธ)

3.6) คดีหมายเลขแดงที่ คม.1/2565 ของศาลจังหวัดสระบุรี ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีเด็ก และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 เป็นเงิน 629,500 บาท และกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายที่ 3 เป็นเงิน 100,000 บาท ทั้งนี้กำหนดค่าสินไหมทดแทนในเชิงลงโทษให้แก่ผู้เสียหายที่ 1 เป็นเงิน 200,000 บาท และค่าสินไหมทดแทนในเชิงลงโทษให้แก่ผู้เสียหายที่ 3 เป็นเงิน 20,000 บาท ดังนั้นให้จำเลยชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายที่ 1 รวมเป็นเงิน 829,500 บาท และที่ 2 รวมเป็นเงิน 120,000 บาท (จำเลยปฏิเสธและศาลให้กำหนดค่าสินไหมทดแทนเชิงลงโทษ)

3.7) คดีหมายเลขแดงที่ คม.32/2564 ของศาลอาญา ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีเด็ก และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 เป็นเงินจำนวน 25,000 บาท (จำเลยรับสารภาพ)

3.8) คดีหมายเลขแดงที่ คม.3/2565 ของศาลจังหวัดพิษณุโลก ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีเด็ก และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย เป็นเงินจำนวน 183,200 บาท (จำเลยรับสารภาพ)

4) ข้อมูลคดี พ.ศ. 2565

4.1) คดีหมายเลขแดงที่ คม. 42/2565 ของศาลอาญา ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณี และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 เป็นเงิน 250,000 บาท (จำเลยรับสารภาพ)

4.2) คดีหมายเลขแดงที่ คม.38/2566 ของศาลอาญา ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายจำนวน 19 คน เป็นเงิน 6,389,862 บาท (จำเลยปฏิเสธ)

4.3) คดีหมายเลขแดงที่ คม.11/2566 ของศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากผลิตหรือเผยแพร่สื่อลามกเด็ก และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเป็นเงิน 300,000 บาท (โจทก์เรียกร้อง 1,500,000 บาท) ทั้งนี้ในส่วนค่าสินไหมทดแทนเชิงลงโทษ ศาลยกคำขอ (จำเลยรับสารภาพ)

4.4) คดีหมายเลขแดงที่ คม.74/2565 ของศาลอาญา ศาลพิพากษาว่าจำเลยทั้งสามมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีเด็ก และให้จำเลย

ทั้งสามร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 จำนวน 250,000 บาท (คดีจำเลยรับสารภาพ)¹⁵

จากฐานข้อมูลรายคดีดังกล่าว ศาลพิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายต่อหนึ่งคนตั้งแต่ 5,000 - 1,246,649 บาท ซึ่งบางคดีไม่ปรากฏว่าศาลพิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายอาจเนื่องมาจากผู้เสียหายไม่คิดใจค่าสินไหมทดแทนดังกล่าว หรือสามารถตกลงเรื่องค่าสินไหมทดแทนกับจำเลยได้แล้ว เช่น คดีหมายเลขแดงที่ คม.23/2563 ของศาลอาญา ผู้เสียหายกับจำเลยเป็นญาติกัน โดยคดีที่ศาลกำหนดค่าสินไหมทดแทนจำนวนต่ำมากเป็นเงิน 5,000 บาท ในคดีหมายเลขแดงที่ คม.14/2564 ของศาลอาญา ศาลได้พิพากษาตามที่จำเลยรับสารภาพทันทีและโดยในคดียังไม่ได้รับรายงานการประชุมกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหาย

จากข้อมูลเชิงประจักษ์ดังกล่าวทำให้ทราบว่าศาลอาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายในคดีค้ำนุญชตามรายการประชุมกำหนดค่าสินไหมทดแทน โดยเฉพาะหากจำเลยรับสารภาพและไม่ต่อสู้เรื่องค่าสินไหมทดแทนสูงเกินไป อย่างไรก็ตามพบว่าศาลใช้ดุลพินิจกำหนดค่าสินไหมทดแทนลดลงจากรายการประชุมกำหนดค่าสินไหมทดแทน หากค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวสูงเกินไป หรือเมื่อมีข้อเท็จจริงในคดีเกี่ยวกับพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด ลักษณะความเสียหาย ระดับความรุนแรง ศาลก็นำมาวินิจฉัยกำหนดค่าสินไหมทดแทนด้วย

อนึ่ง ในเรื่องค่าเสียหายเชิงลงโทษ จากข้อมูลปี พ.ศ. 2564 ศาลกำหนดค่าสินไหมทดแทนเชิงลงโทษให้แก่ผู้เสียหายด้วย คือในคดีหมายเลขแดงที่ คม.1/2565 ศาลจังหวัดสระบุรี ส่วนในปี พ.ศ. 2565 ศาลยกคำขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเชิงลงโทษให้แก่ผู้เสียหายตามที่โจทก์ขอ แม้จำเลยจะรับสารภาพ คือในคดีหมายเลขแดงที่ คม.11/2565 ของศาลจังหวัดเชียงใหม่

4.2.3.2 ฐานข้อมูลคดีตามคำพิพากษาศาลฎีกา

ผู้เขียนได้สืบค้นคำพิพากษาศาลฎีกาจากเว็บไซต์ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยศาลฎีกา (<http://deka.supremecourt.or.th/>) พบคดีที่กำหนดเรื่องค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำนุญช จำนวน 10 คดี ดังนี้

1) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3197/2565 พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำนุญชโดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีเด็ก และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 ที่ 3 ที่ 5 และที่ 7 เป็นเงินคนละ 50,000 บาท ด้วย

¹⁵ ข้อมูลปี พ.ศ. 2565 หลายคดียังไม่ถึงกำหนดวันนัดฟังคำพิพากษา

คดีนี้ศาลฎีกากำหนดค่าสินไหมทดแทนลดลงจากรายงานประชุมพิจารณา ค่าสินไหมทดแทนกำหนดไว้คือ ผู้เสียหายที่ 1 จำนวน 70,000 บาท ผู้เสียหายที่ 3 จำนวน 80,000 บาท ผู้เสียหายที่ 5 จำนวน 110,000 บาท และผู้เสียหายที่ 7 จำนวน 140,600 บาท

2) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2689/2565 พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานก้ำมุนษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 เป็นเงิน 332,000 บาท

คดีนี้ศาลฎีกากำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ตามรายงานประชุมพิจารณา ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายจากการก้ำมุนษย์กำหนดไว้ และสอดคล้องกันทั้งสามชั้นศาล

3) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4602/2564 พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานก้ำมุนษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และให้จำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 4 ร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายที่ 1 ถึงที่ 3 เป็นเงินคนละ 144,000 บาท

คดีนี้ศาลฎีกากำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ตามรายงานประชุมพิจารณา ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายจากการก้ำมุนษย์กำหนดไว้ และเพิ่มขึ้นจากที่ศาลอุทธรณ์ กำหนดค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายทั้งสิ้นเพียงคนละ 40,000 บาท

4) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4871/2564 พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานก้ำมุนษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีเด็ก และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 เป็นเงิน 130,490 บาท

คดีนี้ศาลฎีกากำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ตามรายงานประชุมพิจารณา ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายจากการก้ำมุนษย์กำหนดไว้ สอดคล้องกันทั้งสามชั้นศาล

5) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2425/2564 พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานก้ำมุนษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีเด็ก และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 เป็นเงิน 150,000 บาท

คดีนี้ศาลฎีกายืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์กำหนดค่าสินไหมทดแทนลดลงจากรายงานประชุมพิจารณาค่าสินไหมทดแทนกำหนดไว้แก่ผู้เสียหาย คือ 375,000 บาท

6) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4983/2563 พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานก้ำมุนษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีเด็ก และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 และที่ 2 คนละ 68,000 บาท

คดีนี้ศาลฎีกากำหนดค่าสินไหมทดแทนสอดคล้องกันทั้งสามชั้นศาล แต่ตรวจสอบไม่ปรากฏข้อมูลรายงานการประชุมกำหนดค่าสินไหมทดแทนกำหนดไว้เท่าใด

7) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4014/2563 พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยวิธีการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล และให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายที่ 2 จำนวน 29,200 บาท และผู้เสียหายที่ 9 จำนวน 41,000 บาท

คดีนี้ศาลฎีกากำหนดค่าสินไหมทดแทนลดลงจากรายงานประชุมพิจารณา ค่าสินไหมทดแทนกำหนด รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 3,199,500 บาท ให้แก่ผู้เสียหาย 31 คน

8) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7142/2562 พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีเด็ก และให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 จำนวน 100,000 บาท

คดีนี้ศาลฎีกากำหนดค่าสินไหมทดแทนสอดคล้องกันทั้งสามชั้นศาล โดยคดีนี้ศาลชั้นต้นใช้อำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้จำเลยใช้แก่ผู้เสียหายตามจำนวนที่เห็นสมควรเอง แม้ไม่มีคำขอให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนก็ตาม¹⁶

9) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 801/2561 พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณี และให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 3 ผู้เสียหายที่ 4 ผู้เสียหายที่ 9 ผู้เสียหายที่ 10 จำนวน 60,000 บาท ผู้เสียหายที่ 13 และผู้เสียหายที่ 14 จำนวนคนละ 60,000 บาท

คดีนี้ศาลฎีกากำหนดค่าสินไหมทดแทนลดลงจากรายงานประชุมพิจารณา ค่าสินไหมทดแทนกำหนดค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 3 จำนวน 517,300 บาท ผู้เสียหายที่ 4 จำนวน 456,000 บาท ผู้เสียหายที่ 9 จำนวน 586,300 บาท ผู้เสียหายที่ 10 จำนวน 464,200 บาท ผู้เสียหายที่ 13 จำนวน 282,000 บาท ผู้เสียหายที่ 14 จำนวน 325,000 บาท

10) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1340/2560 พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ำมนุษย์โดยแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และให้จำเลยชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์ร่วมที่ 1 เป็นเงิน 600,000 บาท โจทก์ร่วมที่ 2 เป็นเงิน 300,000 บาท

คดีนี้ศาลฎีกากำหนดค่าสินไหมทดแทนลดลงจากรายงานประชุมพิจารณา ค่าสินไหมทดแทนกำหนดค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 เป็นเงิน 1,356,200 บาท ผู้เสียหายที่ 2 เป็นเงิน 756,200 บาท

¹⁶ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2559 มาตรา 13 วรรคสอง ถึงแม้ไม่มีคำขอให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง หากศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลย ศาลจะสั่งในคำพิพากษาคืออาญาให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามจำนวนที่เห็นสมควรก็ได้ คำสั่งดังกล่าวไม่กระทบถึงสิทธิของผู้เสียหายในอันที่จะฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่งเพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนในส่วนที่ยังขาดอยู่

จากข้อมูลตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวพบว่า จำนวนค่าสินไหมทดแทนในปี พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565 จำนวน 3 คดี ศาลฎีกากำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ตามที่ประชุมพิจารณาค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์กำหนดไว้ แต่จำนวนค่าสินไหมทดแทนในคดีปี พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2563 ศาลฎีกาปรับลดจำนวนค่าสินไหมทดแทนตามรายงานประชุมพิจารณาค่าสินไหมทดแทน กรณีอาจเป็นไปได้ว่าการประชุมกำหนดค่าสินไหมทดแทนในช่วงหลังนั้น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้กำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนได้ถูกต้องเหมาะสมขึ้นว่าค่าสินไหมทดแทนอะไรบ้างเรียกได้ อะไรบ้างเรียกไม่ได้ และควรเป็นจำนวนค่าสินไหมทดแทนเท่าใด

ทั้งนี้ในจำนวน 5 คดีที่ปรากฏข้อมูล ศาลฎีกาปรับลดค่าสินไหมทดแทนจากรายงานประชุมพิจารณาค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายคดีค้ำมนุษย์ เป็นการปรับลดจำนวนลงมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนค่าสินไหมทดแทน เช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1340/2560 ศาลกำหนดให้ผู้เสียหายที่ 1 เป็นเงิน 600,000 บาท ผู้เสียหายที่ 2 เป็นเงิน 300,000 บาท จากเดิมที่ประชุมกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายที่ 1 เป็นเงิน 1,356,200 บาท ผู้เสียหายที่ 2 เป็นเงิน 756,200 บาท และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 801/2561 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2425/2564 วินิจฉัยทำนองเดียวกัน

อนึ่ง จากข้อมูลดังกล่าวคำพิพากษาศาลฎีกาและคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ก็ยังมีคำวินิจฉัยไม่เหมือนกันในบางคดี ซึ่งควรนำเหตุผลของคำพิพากษาศาลฎีกามาศึกษาต่อไป เพื่อให้การประชุมกำหนดค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวชัดเจนถูกต้องยิ่งขึ้น เช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4602/2564

นอกจากนี้ สำนักงานศาลยุติธรรมได้รวบรวมข้อมูลว่า จำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ มีดังนี้

ปี พ.ศ. 2561 จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทน 32,782,788 บาท (คดีค้ำมนุษย์ จำนวน 304 คดี)

ปี พ.ศ. 2562 จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทน 54,180,366 บาท (คดีค้ำมนุษย์ จำนวน 288 คดี)

ทั้งนี้ ค่าสินไหมทดแทนจำนวนดังกล่าวเป็นเงินที่ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์สามารถดำเนินการบังคับคดีได้ต่อไป ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวเพียง 2 ปี เป็นจำนวนเงินรวมกว่า 100 ล้านบาท หากรวมดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี นับแต่วันทำละเมิดหรือนับแต่วันฟ้อง แต่ในทางปฏิบัติกลับยังไม่มี การดำเนินการบังคับคดีตามที่ศาลมีคำพิพากษาแม้แต่คดีเดียว

4.2.3.3 ฐานข้อมูลสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์

จากฐานข้อมูลของสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านเกร็ด ละคร) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่กำหนดให้แก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ซึ่งเจ้าหน้าที่ของสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหาย รวบรวมไว้ในปี พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565 พบว่า

ในปี พ.ศ. 2564 มีจำนวนคดีค้ามนุษย์ทั้งหมด 37 คดี จำนวนผู้เสียหาย 41 คน และจำนวนค่าสินไหมทดแทนรวมเป็นเงิน 11,212,358 บาท

ในปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนคดีค้ามนุษย์ทั้งหมด 61 คดี จำนวนผู้เสียหาย 56 คดี จำนวนค่าสินไหมทดแทนรวมเป็นเงิน 19,850,000 บาท

ข้อมูลคดีดังกล่าวสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านเกร็ด ละคร) ได้เข้าร่วมประชุมสหวิชาชีพกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายที่อยู่ในความดูแลในแต่ละคดีมีการชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตั้งแต่ 100,000 - 850,000 บาท ต่อผู้เสียหาย 1 คน โดยมีค่าฐานนิยมหรือค่าข้อมูลที่ซ้ำกันมากที่สุด คือ 150,000 บาท ต่อผู้เสียหาย 1 คน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่บ้านเกร็ดละครให้ความเห็นว่า¹⁷ หลักเกณฑ์การคำนวณค่าสินไหมทดแทนในทางปฏิบัตินำมาใช้งานได้ยาก เนื่องจากไม่ครอบคลุมและไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจน เช่น กรณีผู้เสียหายสมัครใจค่าประเมินจะคำนวณค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายลดลงมากน้อยเพียงใด และในส่วนของความเสียหายต่อร่างกาย เจ้าหน้าที่จะพิจารณาอายุของผู้เสียหาย หากอายุอยู่ในช่วง 15-18 ปี มีเกณฑ์ขั้นต่ำของค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน 50,000 บาท หากอายุต่ำกว่า 15 ปี เกณฑ์ในเรื่องของจำนวนค่าสินไหมทดแทนจะเพิ่มเป็นเงิน 2 เท่าของเกณฑ์ขั้นต่ำ และหากอายุต่ำกว่า 13 ปี เกณฑ์ในเรื่องค่าสินไหมทดแทนจะเพิ่มเป็นเงิน 4 เท่าของเกณฑ์ขั้นต่ำ ในความเสียหายทางจิตใจ ค่าสินไหมทดแทนจะกำหนดให้โดยไม่คำนึงว่าจะสมัครใจหรือไม่สมัครใจค่าประเมิน เนื่องจากไม่มีผู้เสียหายคนใดที่จะมีความสุขจากการมีเพศสัมพันธ์กับคนแปลกหน้า โดยกำหนดค่าสินไหมทดแทนจะพิจารณาจากอายุของผู้เสียหาย หากอายุอยู่ในช่วง 15-18 ปี เกณฑ์ขั้นต่ำความเสียหายต่อจิตใจเป็นเงิน 50,000 บาท หากอายุต่ำกว่านั้นใช้รูปแบบการคำนวณเช่นเดียวกัน ในส่วนของความเสียหายต่อชื่อเสียงการคำนวณเป็นแบบเดียวกัน แต่หากมีการนำภาพสื่อลามกที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้เสียหายเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ จะคำนวณค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเป็นเงิน 2 เท่าของเกณฑ์ขั้นต่ำ และในส่วนของความเสียหายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จะคำนวณค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน 50,000 บาททุกกรณี เนื่องจากทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

จากข้อมูลการกำหนดค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวประกอบการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องพบว่า ในทางปฏิบัติหลักเกณฑ์การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายในคดี

¹⁷ นายชยันต์ เตชะสุภากร. (2566, 24 กรกฎาคม). *เจ้าหน้าที่*. สัมภาษณ์.

ค้ำมนุษย์ยังมีความไม่ชัดเจนและการนำมาใช้งานในทางปฏิบัติอาจทำให้การกำหนดค่าสินไหมทดแทนไม่ครบถ้วนและเหมาะสมได้

ดังนั้น จากข้อมูลเชิงประจักษ์และหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งมาตรการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ของต่างประเทศ ที่ผู้เขียนนำมาวิเคราะห์กระบวนการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายคดีค้ำมนุษย์ จะเห็นถึงความไม่สอดคล้องของวิธีการหลักเกณฑ์ และความไม่เหมาะสมของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์ ซึ่งหากมีการพัฒนาปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์ อาจเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ประสิทธิภาพของการดำเนินคดีและกำหนดค่าสินไหมทดแทนในคดีค้ำมนุษย์มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถแก้ไขปัญหาของสถานการณ์ค้ำมนุษย์ของประเทศไทยให้เป็นประเทศที่ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายปกป้องเหยื่อการค้ามนุษย์อย่างครบถ้วน และได้รับการปรับลำดับจากประเทศ Tier 2 ไปสู่ Tier 1 ต่อไป